SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 24. JERSEY CITY and NEW YORK. WEDNESDAY, FEBRUARY 8, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 8-го ЛЮТОГО 1989 Ч. 24. РІК XCVI.

НТШ приготовляє відзначення 175-ліття народин Т. Шевченка

Ню Йорк. — У суботу, 21-го січня ц.р., відбулося в домівці НТШ цілоденне засідання поширеної Президії НТШ. Присутніми були Я. Падох, голова, Леонід Рудницький, науковий секретр, Тарас Гунчак, Ольга Кузьмович, Василь Ленцик, перший заступник голови, Василь Лев, голова Філологічної секції, Іван Кедрин, Лариса Онишкевич, Анна Процик, Іван Головінський, Василь Маркусь, голова Історично-філософічної секції, Василь Калинович, референт доповідей, Володимир Стойко, Микола Галів, директор канцелярії.

Д-р Я. Падох подав писемний звіт від 15-го жовтня 1988 року до 20-го січня 1989 року, включно з пропозиціями ухвал Президії. Писемний звіт пред'явив також В. Маркусь. Науковий секретар Л. Рудницький і В. Лев, голова Філологічної секції, склали усні звіти. Ред. О. Кузьмович звітувала, як референтка видань, погодившись зайнятися технічною сторінкою кожної книжки, яка отримала була прихильну оцінку двомадійсними членами НТШ, фахівцями даної ділянки, і була схвалена до друку Видавничою комісією та Управою.

Центральною і найважливішою справою, яку обмірковували приявні, було 175-ліття народин Т. Шевченка, патрона товариства, як також 25-річчя здвигнення у Вашінгтоні пам'ятника Шевченкові. Проте на вступі приявні вшанували повстанням з місць померлих в часі від останнього засідання — проф. Богдана Романенчука, голови Осередку НТШ у Філядельфії, добродійки товариства Олени Джуль-Звичайної і корифея української сцени Йосифа Гірняка, який записав товариству свою бібліотеку і архів.

Рішено перевести 25-го березня ц.р. наукову Шевченкознавчу конференцію з участю знову всіх трьох наукових осередків в ЗСА: НТШ, УВАН і УНІГУ. Д-р Падох і проф. Т. Гунчак звітували про договорення з деякими доповідачами. Прийнято пропозицію д-р А. Процик, щоб ту конференцію перевести в одному з нюйоркських університетів — вона погодилася поладнати цю справу. Про 25-ліття відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашінгтоні ближчі подробиці ще не устійнені.

Проф. В. Калинович, висловив думку, що доповіді, влаштовувані у цьому році в домі НТШ, повинні безпосередньо або посередньо торкатися життя і творчості Шевченка.

Рішено жертвувати 1,000 дол. на Пам'ятник Шевченкові у Львові. Обмірковувано також господарські справи. Виявилося, що не можна зреалізувати пляну добудови двох дальших поверхів будинку НТШ у зв'язку з такими вимогами міських властей, виконання яких коштували б дуже високі суми. Тому, що число книжок і архівів зростає, рішено винаймити приміщення на склад книжок власного видання та обов'язково збудувати вінду, що коштуватиме понад 100,000 дол.

Засідання відбулося, як завжди в атмосфері повної гармонії і ділового характеру.

В УІА виступлять М. Скорик і О. Криса

Ню Йорк (УІА). — Мирослав Скорик і Олег Криса прибудуть до ЗСА на запрошення Ляс Вегас Симфонічної оркестри, якої музичним директором є Вірко Балей.

Оркестра замовила скрипковий концерт у Мирослава Скорика, який вперше був виконаний 6-го лютого в Ляс Вегас Олегом Крисою, під диригуванням Вірка Балея.

Це є перші відвідини ЗСА Скориком, який є професором композиції Львівської і Київської консерваторії.

У неділю 12-го лютого ц.р., о год. 3-ій по полудні М. Скорик прибуде до Українського Інституту Амеки на зустріч з громадою. Він говоритиме про свою працю і гратиме свої композиції з магнітофонної стрічки.

Олег Криса, який отримав першу нагороду на конкурсі Паганіні, другу на конкурсі Вєнявського і на інтернаціональному скрипковому конкурсі в Монтреалі, третю на конкурсі Чайковського і який зробив світове турне, коротко відвідав ЗСА в 1971 році з відомим баритоном Дмитром Гнатюком. Його концерт в нюйоркській Карнегі Голл викликав сенсацію в музичних колах, а критики проголосили його мистцем світового маштабу.

Після концерту в Ляс Вегас О. Криса виступить з речиталем у Торонто 10-го лютого, в Дітройті 12-го лютого, а в неділю 19-го лютого о 3-ій год. по полудні в Українському Інституті Америки.

В Українському Музеї починаються нові курси

Ню Йорк. — Український Музей починає тут у своїх приміщеннях курс вишивання від 11-го лютого до 15-го квітня ц.р.

Відбудеться вісім зайнять, на яких початківці можуть навчитися вишивати, а досвідчені вишивальниці — вдосконалити своє уміння вишивати. Курсанти ознайомляться з історією української вишивки. Курс є для дорослих і дітей віком від 10 років. Зайняття відбуватимуться в суботи від год. 1-ої до 3:30 по полудні. Оплата за навчання: дорослі — 45 дол., пенсіонери і студенти віком від 16 років — 40 дол., діти, від 10 до 16 років — безплатно, члени музею дістають знижку 15 відсотків. Вартість матеріялів включена в плату за навчання. Також запляновано курс вироблення герданів 11, 18 і 25-го лютого ц.р.

Відбудуться три зайняття по дві з половиною години кожне, на яких дорослі і діти від 12 років будуть вчитися робити гердани (також звуться „силянки"). Ці традиційні нашийні прикраси з дрібних намистин носять з українськими народними убраннями в різних частинах України. Курс відбуватиметься в суботи від год. 1-ої до 3:30 по полудні. Оплата — дорослі 20 дол., пенсіонери і студенти віком від 16 років — 15 дол., діти від 12 до 16 років безплатно, члени музею дістають знижку 15 відсотків. Вартість матеріялів включена в плату за навчання.

Курси є частково фінансовані Стейтовою радою мистецтва. В справі додаткових інформацій і реєстрації на курси слід телефонувати на число музею (212) 228-0110.

Проф. Ю. Грабовича обрано головою Американського комітету славістів

Проф. Ю. Г. Грабович

Кеймбридж, Масс. (ФКУ). — На засіданні Американського комітету славістів, яке відбулося у Вашінгтоні 29-го грудня, 1988 року, д-ра Ю. Грабовича, професора Гарвардської катедри української літератури ім. Дмитра Чижевського, обрано на п'ятирічний термін головою згаданого комітету. Заступником голови комітету і членом його екзекутиви обраний проф. Майкел Флаєр з університету Каліфорнії в Лос Анджелес.

Американський комітет славістів є єдиною того рода загальнонаціональною установою, покликаною представляти американських славістів на міжнародній арені і координувати їхні зовнішні зв'язки. Комітет складається з голов слов'янських відділів 25 найбільших американських університетів, які надають ступінь доктора філософії в галузі слов'янознавства. Його засновано на початку 1950-их років, оскільки раніше відсутність крайової організації американських славістів стояла на перешкоді розвитку міжнародних контактів, особливо з слов'янськими країнами, де організація наукового життя здійснюється академіями наук. Головами комітету були такі відомі слов'янознавці, як Рома Якобсон, Віллім Еджертон, Дін Ворт, а останнім часом Вілліям Гаркінс.

Проф. Грабович, виступаючи після свого обрання, відзначив, що сучасні зміни в совєтському суспільстві, особливо у науковому житті, уможливлюють нові перспективні форми контактів та співробітництва. Американські науковці мають виявити новаторський підхід і нові ініціятиви, щоб скористатись з цієї ситуації. У ділянці українознавства, в якій контакти здійснювалися проф. Грабовичем по лінії співробітництва з Академією Наук України під егідою АЙРЕКС (Міжнародної комісії для досліджень і виміни) такою ініціятивою стане передбачуване на найближчий час створення Міжнародної Асоціяції Україністів. Протягом наступних років праця Американського комітету славістів значною мірою буде зосереджена навколо підготовки участи ЗСА у черговому Міжнародному з'їзді славістів, який має відбутися у 1993 році у столиці Словаччини Братиславі. Поряд з різнимиміжнародними проєктами спільних досліджень і публікацій, Американський комітет славістів зміцнюватиме позиції славістичних досліджень в країні, особливо в таких, не завжди достатньо розроблюваних ділянках, як мовознавство, порівняльні слов'янознавчі студії, історія та теорія літератури. Без сумніву, як на національному, так і на міжнародному рівні належна увага буде приділятись і проблемам українознавства.

У Рочестері відкривається виставка І. Остафійчука

Рочестер, Н.Й. — Тут у Ґалерії НІТД Швайцера Рочестерського терологічного інституту буде відкрита виставка, починаючи з п'ятниці, 10-го лютого ц.р., недавно прибулого зі Львова мистця графіка Івана Остафійчука. Виставка триватиме до 27-го лютого. Мистець, який від минулого року проживає в Торонто, буде на відкритті у п'ятницю від год. 6-ої до 8-ої вечора.

Українського мистця запросила ґалерія за посередництвом проф. Євгена Лилака, молодого українського науковця.

Виставку можна оглядати від понеділка до п'ятниці у годинах від 8:30 вранці до 4:30 по полудні.

Українка була гостем інавґураційних святкувань

Вашінгтон (Ю.М.Ш.) — Цьогорічна інавгурація різнилася від попередніх тим, що перший за всю історію Америки Інавгураційний комітет запросив до участи 225 визначних учителів країни й їх подруг. Тим запрошенням Комітет хотів вказати, що з новою Адміністрацією прийде основна зміна в ділянці середньошкільної освіти. Стейт Пенсильванію репрезентувало п'ять учителів, а серед них одна українка — мгр Віра Бей, яка минулого року була вибрана Учителькою Року свого стейту.

Ціла, повністю оплачена комітетом, процедура тривала чотири дні. Вона складалася із учительського форуму, що мав за ціль простежити напрямні шкільної політики, зустріч із секретарем освіти Ляуро Кавазосом, прекрасне прийняття у Крайовому музеї, відкриття інавгураційних святкувань біля пам'ятника Лінкольна з участю Президента Джорджа Буша. До інших атракцій належали доповіді на тему завдань освіти у технологічній ері в будівлі Національної ґвардії з участю 5,000 осіб і заприсяження президента Буша перед Капітолем.

Учителям, як і іншим вибраним групам відвели піднесені місця з прекрасним видом на цілу маґістралю, по якій маршували колони музикантів і учасників з усіх стейтів Америки. Вечером того дня, В. Бей зі своїм чоловіком були на інавґураційному балі з участю принаймні 6,000 осіб.

Досить тепла погода й погідне небо, поряд із стимулюючими промовами секретаря Кавазоса додали віри, що в секторі середньої освіти наступить позитивний злам.

БАЛЬ ДЕБЮТАНТОК

Ню Йорк. — У суботу, 11-го лютого ц.р., о год. 9-ій вечора в (Ґренд бол рум) Пента готелю, 7-ма авеня між 32-ою та 33-ою вулицями відбудеться баль дебютанток, що його влаштовує Крайова управа Спілки Української Молоді Америки. На цьогорічному балі дебютуватиме 19 юначок-дівчат, під звуки оркестри „Темпо" та аранжеруванням Евгенії Кузьмович-Благої та Ігоря Длябоги.

В СССР ПИШУТЬ ПРО 20 МІЛЬЙОНІВ ЖЕРТВ СТАЛІНСЬКОГО ТЕРОРУ

Москва. — У московському тижневику „Аргументи і факти" надрукована стаття істєрика Роя Медвєдєва, в якій наведена приблизна цифра жертв сталінського терору, що охоплює 1930-1950-ті роки. Р. Медвєдєв вважає, що за вказаний період були знищені не менш як 20 мільйонів осіб.

В листопаді оцінка Медвєдєва уже була викладена в іншому тижневику — „Московскіх Новостях", однак публікація в „Аргументах і фактах" свідчить про те, що уряд нарешті вирішив визнати дійсні розміри сталінського терору.

На думку Медвєдєва, не менш як 40 мільйонів совєтських громадян зазнали репресій. В цю кількість, крім страчених і тих, які загинули від голоду, входять заслані, розкуркулені і позбавлені прав.

Точний підрахунок кількости жертв сталінізму неможливий, однак наведені Медвєдєвим цифри вперше хоч би приблизно співпадають з оцінками західніх спеціялістів.

„Я надаю великого значення цій публікації, — сказав Медвєдєв. — Аритметика терору, розуміється, жахлива. Серед тих, що загинули, був і мій батько". За словами Медвєдєва, текст статті досить довго лежав у редакції і, мабуть, узгоджувався у „відповідних інстанціях" високого рівня.

Медвєдєв довгий час не мав доступу до архівних документів, і його дані базуються часто на особистих оцінках і на повідомленнях, що наводяться в офіційних виданнях.

У статті, надрукованій під заголовком „Кількість жертв сталінізму — 40 мільйонів осіб", Медвєдєв наводить свої міркування хронологічно — рік за роком — даючи читачеві право самому зробити необхідні підрахунки. Автор пише, що від 1927 до 1929 року були взяті під варту або заслані понад мільйон осіб, обвинувачених у саботажі або приналежності до опозиційних груп.

Від 9 до 11 мільйонів осіб були насильно переселені під час проведення колективізації. В той час були засуджені ще від 2 до 3 мільйонів. Медвєдєв уважає, що більшість з них загинули.

Около 6-7 мільйонів осіб загинули в результаті голоду в Україні, в Поволжі і на Північному Кавказі у 1932-33 роках.

У 1935 році з Москви і Ленінграда було вислано понад мільйон осіб (дворяни, промисловці і чиновники попереднього режиму, а також члени їх родин).

За два роки „великого терору" в 1937-38 роках було розстріляно понад мільйон осіб, а ще від 4 до 6 мільйонів були відправлені в табори, де більшість з них загинула. Від двох до трьох мільйонів совєтських громадян були відправлені у концтабори за порушення трудових законів, запроваджених у 1940 році.

Від 10 до 12 мільйонів осіб були в тій чи іншій формі репресовані у воєнні роки. Від 1946 по 1953 — рік смерти Сталіна — з „політичних мотивів" були заарештовані ще понад мільйон осіб.

Медвєдєв свідомий того, що злочини Сталіна, мабуть, ніколи не будуть оцінені в повній мірі, бо багато документів були знищені, у багатьох випадках репресії взагалі не документувалися.

У СВІТІ

БРАЗИЛІЯ ПОГОДИЛАСЯ дати політичний азиль уругвайському диктаторові Альфредові Строснерові, який втратив владу у висліді військового перевороту минулого тижня. Головнокомандувач першого військового корпусу ген. Андрес Родріґаз проголосив себе головою військової хунти і керівником держави. Виступивши по радіо і телевізії Родріґаз обіцяв перевести в країні демократичні вибори і привернути усі конституційні закони. Дотеперішньому довголітньому диктаторові Строснеру хунта запропонувала добровільно покинути Уруґвай. Спершу його хотіли викинути до Чіле, але коли Бразилія погодилася його прийняти, хунта погодилася на таку розв'язку.

У ВАРШАВІ СКОРО РОЗПІЧНУТЬСЯ формальні переговори між представниками комуністичного уряду і вільної профспілки „Солідарність", як: ще рік тому взагалі не були можливі. Участь у переговорах будуть брати також представники урядової, контрольованої комуністами профспілки. Не зважаючи на запрошення до участи у переговорах представників декількох організацій, зацікавлених відбудовою економіки, центральною точкою однак будуть справи „Солідарности" і її евентуальної віднови. Головиними особами у переговорах будуть міністер внутрішніх справ ген. Чеслав Кішак, член Політбюра Польської об'єднаної робітничої (комуністичної) партії, і Лєх Валенса, керівник „Солідарности", яка від 1982 року знаходиться поза законом.

ДЕЯКІ ЛИВАНСЬКІ ГАЗЕТИ помістили інформації про можливість скорого звільнення закладників. З-посеред дев'яти американців, які знаходяться в полоні, двоє будуть звільнені ще може цього тижня, а потім звільнять усіх закладників. Це перший раз, каже кореспондент агентства Ассошієйтед Пресс, про можливість звільнення написали більше газет. Тижневик п.з. „Нагар", проіранського напрямку, яка підтримує терористичну групу „Гесболла" (партія Аллаха) написала, що рішення звільнити двох американців було подумане, як вияв доброї волі і шукання співпраці між арабськими країнами і новим американським урядом президента Джорджа Буша. Ліва газета „Сіфір", тісно пов'язана з окупаційною армією в Сирії пише, що мовляв, дипломати передбачають звільнення закладників на протязі двох тижнів. Інші газети натякають, що рішення про звільнення було узгіднене в переговорах між терористичними групами Гезболла і шіїтською міліцією „Амаль".

ГОЛОВА ПРЕЗИДІЇ Союзу Комуністів Юґославії Стіпе Шувар, виступаючи перед юґославськими комсомольцями, заповів можливість довготривалої економічної кризи в Юґославії, а навіть катастрофи. „Якщо в цьому році не сповільниться ріст інфляції, економіка вихопиться з-під контролі уряду і розпічнеться хаос серед робітництва", — заявив Шувар, заповідаючи рівночасно робітничі страйки, заворушення і повний хаос. В такій ситуації втручання армії стане необхідністю, щоб задержати єдність Юґославії і припинити індивідуальний і груповий терроризм та втручання зі зовні до внутрішніх справ Юґославії. Газета „Політика Експрес" пише, покликаючись на слова Шувара, що кризу можна буде зупинити і почати відбудову економіки з початку тільки тоді коли „ми не проливатимемо власну кров в боротьбі за розподіл країни, а поставимо єдність понад усі партикулярні справи". При кінці 1988 року інфляція в Юґославії досягла 290 відсотків, безробіття 17 відсотків, довги іншим країнам становлять 27 більйонів долярів.

ЗСА КРИТИКУЮТЬ ІЗРАЇЛЬ ЗА ПРАВА ЛЮДИНИ

Вашінгтон. — У звідомленні Державного департаменту З'єднаних Стейтів Америки, яке появиться книжкою при кінці цього тижня, відповідальні речники цього Департаменту гостро критикують ізраїльський уряд прем'єр-міністра Їцака Шаміра за порушення прав людини, зокрема на окупованих арабських землях, тобто на західньому березі ріки Йордан і в смузі Гази.

У звідомленні говориться, що Ізраїль взагалі не зумів шляхом переговорів і звичайною тактикою розгону більших демонстрацій та заколотів навести порядок на цих землях, а вдався до брутального військового терору проти цивільного населення і малолітніх дітей, які обкидують камінням ізраїльських вояків.

Газета „Ню Йорк Таймс" інформуючи про становище Державного департаменту, пише, що ізраїльські частини не тільки порушують права людини, але є безпосередньо відповідальні за вбивство 366 палестинців в 1988 році.

Звідомлення наводить декілька наглядних прикладів порушення основних прав людини і каже, що головне командування часом карає вояків за вбивство палестинців, але уряд Шаміра ще й досі не випрацював основних правил поведінки військового персоналу на окупованих землях, тому дуже часто трапляються вбивства без поважної причини.

Кореспонденти підкреслюють, що Державний департамент критикує у звідомленні також багато інших держав на Заході і на Сході. У вступному слові до звідомлення Ричард Шифтер, асистент державного секретаря для гуманітарних справ, підкреслює, що значно поправилась ситуація на цьому відтинку в Совєтському Союзі і в Мадярщині, хоч треба радше говорити про сповільнення переслідувань і порушення прав людини, як про систематичний зворот до цілковитої поправи. Деякі сателітні країни, наприклад, Румунія, Болгарія, Східня Німеччина, а навіть Чехо-Словаччина і Польща, підходять до справи прав людини з позицій власних комуністичних інтересів і не все беруть до уваги Універсальну декларацію прав людини Організації Об'єднаних Націй.

У західній гемісфері звідомлення вираховує такі держави, як Ірак, Іран, Бурунді, Судан та інші. Шифтер підкреслює, що Ізраїль все був в центрі уваги ЗСА, у цьому і б інших відношеннях, бо він отримує від Америки ненайбільшу матеріяльну допомогу на систематичній базі. „В цьому випадку ми маємо право критикувати заприязнені з нами держави, коли вони отримують від нас більйонові суми допомоги. В такому випадку частина їхньої поведінки, порушення прав людини, ідуть також на нашу адресу", заявив Шифтер.

У звідомленні говориться, що ізраїльці знищили принаймні 154 мешканевих домів палестинців і понад 1,000 осіб опинилися без даху над головою, 108 будинків були частинно знищені вояками і цивільними поселенцями, які на окупованих землях творять своєрідну другу армію, озброєну автоматичною зброєю у противагу до арабів, які воюють камінням й іншими твердими предметами. Державний департамент відмічує також багато інших терористичних актів і порушень прав людини.

В АМЕРИЦІ

ОСТАННІМИ ТИЖНЯМИ дуже багато уваги присвячено справі 51-відсоткової підвишки для членів Конгресу бо, як виявляється, платники податків виявили досить загрозливий спротив. Мабуть найбільше обурливі голоси посипалися телефонічною дорогою до радіостанцій у цілій країні. Радіослухачі в Гюстоні, Лос Анджелес і Дітройті просто засипали своїми обурливими коментарями радіомовлення в цих місцевостях до такої міри, що продуценти мусіли додавати чи радше переставляти цілі програми на домагання радіослухачів, що конче хотіли провадити дальші дискусії саме тільки на цю тему. Коментарі „країна має дефіцит, то чому підвишки", „підвишки для виборних урядовців повинні бути поставлені під голосування" та їм подібні розносяться на хвилях етиру, екранах телевізій і в газетних шпальтах по цілій країні.

ПЛАТНИКИ ПОДАТКІВ щойно в цьому році відчують зміну податкових законів, що стали законом у 1986 році. Коли ж прислухатися до знавців того діла, то деякі платники податків будуть користати з найнижчих ставок плачення податку від Другої світової війни. За їхніми даними, біля 60 відсотків платників податків заплатять тільки 15 відсотків із своїх прибутків. Отже бодай цього року платники податків матимуть змогу втішатися щедрішими зворотами від податкового уряду. Все ж таки урядовці податкового уряду закликають громадян ставитися уважно до приготування своїх податкових формулярів.

ГУБЕРНАТОР СТЕЙТУ МИШИҐЕН Джеймис Бленчард, у своїй річній промові в столиці стейту Ленсінг, що її він виголосив у вівторок, 7-го лютого ц.р., запропонував новий плян для жителів свого стейту, що вже заздалегідь викликав велике зацікавлення не тільки в Мишиґені, але й в цілій країні. Ціллю його пляну є допомогти родинам середньо-заробіткової групи стати власниками житлових будинків, не зважаючи на ціну даної хати. Плян базується на мінімальних місячних вплатах у формі закуплення бондів майбутніми домовласникама, а стейтовий уряд зобов'язується доплатити потрібну різницю, якщо прихід з бондів впродовж трьох до 10 років не буде вистачальним на завдаток.

ДРУГИЙ РАЗ ВПРОДОВЖ трьох місяців організація, що займається спостеріганням т. зв. угрупувань, які пропагують вищість білої раси, остерігає громадянство Америки а зокрема поліційні власті, що ці групи починають з'єднуватися в одну організацію. Дальше у своєму звіті ці ж дослідники твердять, що ще від 1960-их років, коли змагалися за рівноправність чорних громадян, не було такого зросту нападів, атакувань з боку цих організацій. Метою звітодавців є привернути увагу відповідальних властей, щоби усвідомили собі про ріст цієї нової загрози в Америці.

БАГАТО ВЖЕ ГОВОРИЛОСЯ та писалося про те, що є велика різниця між попереднім президентом Роналдом Реґеном і теперішнім Джорджем Бушом, як в підході до справ, так і в поведінці. Однак найбільш помітною зміною є те, що коли президент Буш запримітив, що крісло, на якому він сидить у своєму бюрі є дуже низьким, він не дав наказу своїм працівникам це поладнати, але підніс крісло поклав на бюрко, розкрутив шрубу та зробив відповідну поправку. Присутні його співпрацівники з великим здивуванням приглядалися.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address $1.00 Make check or money order payable to: Svoboda

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda — 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на: Svoboda

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Сахаров у неласці в Ґорбачова?

Андрей Сахаров — це московський ученийфізик, член Академії Наук, який допоміг винайти ще страшнішу, як атомова, водневу зброю. Але він дістав нагороду Нобеля не, як ученийвинахідник, а як відважний борець за права людини. Він не вагався приймати у себе закордонних кореспондентів і виговорювати перед ними правду про відносини в СССР. Це врешті набридло Брежнєву і він заслав Сахарова та його дружину, відому під її дівочим прізвищем Боннер, до міста Ґорький, де він перебував сім років під домашнім арештом, ізольований від зовнішнього світу. Коли до влади прийшов Ґорбачов — він відвідав Сахарова і дозволив йому вернутися до Москви та до своєї праці в Академії Наук. Сахаров не знаходив достатніх слів похвали для Ґорбачова і його гласности та перебудови. Але, будучи інтеліґентною людиною, Сахаров швидко зорієнтувався в ситуації, у якій опинилася совєтська імперія із щораз гіршою економікою, якої не міг — при всій найкращій волі — санувати Ґорбачов, бо ввесь совєтський велетенський бюрократичний апарат солідаризувався з консервативним крилом у Політбюрі, не бажаючи собі ніяких реформ, які позбавили б теплої посади партійних вельмож. Гласність влегшила пресі писати речі, за які, за попередників Ґорбачова, покарали би ,,психушкою", або ҐУЛаґом, і облегшила закордонним кореспондентам перевірювати в розмовах з авторитетними особами, — що діється і що буде діятися в імперії. Отож, в минулому тижні у паризькому щоденнику ,,Лє Фіґаро" появилася інтерв'ю з Сахоровим на тему сучасної і майбутньої ролі Ґорбачова. Сахаров розумно заявив, що він не вірить в довготривалість теперішньої влади Ґорбачова, бо ,,або його скинуть, або будуть диктувати йому свою волю".

Ясно, що це не могло сподобатися генеральному секретареві та водночас президентові СССР Міхаїлові Ґорбачову. В офіційному щоден нику ,,Ізвєстія" появилася передова стаття, в якій закинено Сахарову, що він видумує ,,фантазії" та й виговорює перед чужинецькими журналістами фантастичні історії про внутрішні справи ,,вітчизни". Виходить, що скінчилася ідилья між Сахаровим, який став в СССР і в міжнародному світі наче символом боротьби за права людини, і що водночас виправдалася українська народна мудрість, яка давно вже ствердила, що ,,за правду б'ють". Сахаров сказав правду, дармащо його передбачування розвитку подій у СССР також тільки гіпотетичне. Бо ані Андрей Сахаров, ані ніхто інший в самому Совєтському Союзі і поза ним не всилі правильно і вірно передбачити, яким шляхом піде дальший процес подій в імперії. Твердження Сахарова, як і всіх західніх коментаторів, що влада Ґорбачова сперта на дуже кволих і хитких ногах, спирається на логічному розумуванні. Доля Ґорбачова і всієї совєтської імперії залежить від покращання чи погіршення тамошньої економіки.

Сахаров не завершив свого твердження логічним висновком: разом з упадком Ґорбачова, або вже за його наступника, чи наступників, провалиться вся імперія, яка не може існувати вічно в ситуації, коли карткова система охопила вже не тільки м'ясо і масло, але й дитячі одяги й обов'язкові в СССР уніформи для школярів. Імперія не може втриматися, коли гласність осмілилила людей і одна за одною совєтські складові частини, ,,самостійні республіки", домагаються щораз більшої свободи, покликаючись на ленінську конституцію, яка ,,дозволяє" тим республікам ,,відділитися". Кремлівська влада за Ґорбачова чи за будь-якого іншого партійно-державного диктатора не може дозволити на ,,атдєлєніє", бо це рівнозначне з самогубством. Не може теж виректися Маркса, — що було би ще наймудріше, — бо тоді розлетівся би ввесь цей могутній партійнодержавний апарат, який тримається свого жолоба. А без звороту в сторону приватної власности і свобідної від державної контролі продукції та розподілу — не заповняться порожні полиці у крамницях. Знову ж дальше погіршення економіки погрожує голодом, бо вичерпується запас сибірського золота, яким Москва щорічно платить Австралії, Арґентині, Америці й Канаді на мільйони тонн збіжжя і зерна.

Це і є оте завфрожене коло, з якого Ґорбачов шукає виходу. Балакучість Сахарова не подобається Ґорбачову, але й усі дальші компліменти на адресу гласности і перебудови нічого не допоможуть, поки крамниці будуть порожні.

Микола Плавюк

ЗА ПРАВИЛЬНУ ОЦІНКУ ОПОЗИЦІЙНИХ РУХІВ В УКРАЇНІ

II.

Точка друга заторкає питання майбутнього співжиття народів СССР. І в цій справі що воно є можливим ,,у формі конфедерації незалежних держав". Допускають вони що перехідним етапом може бути ,,федерація суверенних демократичних республік із наповненням поняття Союзу РСР реальним змістом, за допомогою максимальної політичної, економічної і культурної децентралізації".

Така позиція УГСпілки заставляє нас призадуматись над тим, чому саме таку форму ,,радикальної ломки державного устрою" (очевидно мова йдеться про СССР) вони вибрали.

Якщо вихідною точкою для них є поняття ,,незалежної держави", , то очевидно було б нам ясніше, якщо б вони вказали, якими шляхами вони ,,незалежність" можуть осягнути. Також якщо йде мова про ,,конфедерацію" незалежних держав — то і це необхідно уточнити. Чи мають вони на увазі зразок такого спілкування, як наприклад у сучасному британському коммонвелті який має спільну королеву, хоч деякі з держав-учасників вибрали не шлях парляментарної монархії, але оформились як республіки, чи щось інше. Але це не найважливіше питання яке слід вивчити чи вияснити. Багато важливішим є питання чому творці того документу говорять що ,,перехідним етапом" може бути ,,федерація суверенних демократичних республік" (очевидно що вони мають сучасні складові республіки СССР).

Дехто вважає що це може є подиктоване ,,тактичними мотивами" щоб не насторожувати до їхніх вимог московського центру. Я не вірю що це є причиною такої постанови, бо московський центр становище до УГСпілки не буде базувати на поодиноких точках, а радше на цілості документу. Мені здається, що може багато важливішою справою є усвідомлення УГСпілкою що її завданням є ,,у всебічній активізації народних мас, у виробленні в них механізму участи народу у правлінні державою та надійного контролю за державним апаратом".

Бож справді український народ мав змогу вирішувати свою долю і вибирати форми державного життя 50 років тому лише в Карпатській Україні, а на всіх інших територіях України він того права не мав і не може ним користуватися — вже понад 70 років. Незалежно від того, якими міркуваннями кермувались автори тих пропозицій слід підкреслити, що останні місяці вказують на те, що М. Ґорбачов зовсім не пішов шляхом радикальної ломки державного устрою СССР, а ним пропоновані зміни в проєкті конституції — далекі від дійсної демократизації совєтського суспільства.

Точка третя — присвячена справі федеральної конституції СССР а точка четверта — конституції України.

Автори дуже слушно запропонували далекойдучі зміни як в одному так і другому випадку, які виплибають із міжнародних зобов'язань уряду СССР, з принципів необхідної децентралізації, усунення імперіялістичного терміну ,,радянський народ", уточнення прав і обов'язків громадян України — одначе дотепер відомі проєкти нової конституції не лише не узгляднили вимог і пропозицій УГСпілки, але навпаки, наприклад, в справі виборів пороблено зміни, які всеукраїнська Координаційна Рада УГС 18-го грудня 1988 року засудила такими словами:

,,На останній сесії Верховної Ради СРСР зроблено крок назад навіть порівняно із сталінсько-брежневськими конституціями. Узаконнено прямі вибори як Верховної Ради СРСР, так і наділено надто широкими повноваженнями Голови Верховної Ради СРСР, що створює передумови для особистої диктатури з парляментським її прикриттям".

У точках 5-ій і 8-ій УГСпілка заторкає питання штучного перемішування населення СССР, багатолітньої політики русифікації і щоб запобігти тому станові в Україні — ,,Ми вимагаємо негайного конституційного визнання статусу української мови як державної мови республіки".

Це одна з цих справ, яка знайшла справді широкий вияв піддержки різних прошарків населення України і почався процес розгляду цього питання Верховною Радою СССР (покищо комісії) і можливо що в цій справі не лише широка громадськість України, але й урядові кола нарешті займуть прихильне становище. Не перебігаючи наперед фактів варто підкреслити, що навіть такий русифікатор України як В. Щербицький змушений під тиском публічної опінії обіцяти поліпшення на тому відтинкові. Очевидно, що від обіцянок до конкретних діл — далека дорога!

Дуже влучно в точці 7-ій УГСпілка з'ясувала своє позитивне становище до національних меншин в Україні ґарантуючи їм культурно-національну автономію в українській державі та на створення національно-територіяльних адміністративних одиниць.

Продовження буде.

Роман Кухар

Вибрані твори В. Стуса в англійському перекладі

Василь Стус, ,,Вибрані твори", переклав і зредаґував Ярополк Ласовський, вступ Юрія Шевельова в перекладі з української мови впорядника, з його уведенням, біографія поета, заувагами до тексту й замітками наприкінці книжки, обкладинка Мирона Левицького, світлини з різних періодів життя Василя Стуса, список членів міжнародного Комітету для найменування поета Нобелівським лавреатом, названі патрони видання, Український Вільний Університет, Мюнхен, та Федерація ім. Лариси й Уляни Целевич-Стецюк при ОЖ ООЧСУ, Ню Йорк, 1987, ст. 165.

Хоча приготований для оцінки Комісії Нобелівської літературної нагороди на рік 1986 вибір поетичних творів Василя Стуса не зазнав свого побажаного здійснення із-за передчасної мученицької смерти поета в 1985 році в концентраційному совєтському таборі в Кучіно, біля міста Перм у Московщині, все ж таки добірка творчости в англійському перекладі зможе знайти доступ до англомовного читача. В цьому й особлива вартість цього чепурно виданого однотомника. Видання цінне теж для українського читача, бо паралельно з англійськими перекладами пліч-о-пліч поміщено й оригінальні вірші поета українською мовою, що у своїй більшості, точно датовані.

Добір перекладів Ярополка Ласовського базується на двох, виданих ще до 1985 року поетових збірках, із чого взято під увагу тільки неримовані вірші (типу ,,vers libre"), як найпридатніші для виконання перекладного завдання у надто короткому, визначеному для того реченці. Ця обставина, зрозуміло, обмежує сприйняття англомовним читачем цілісности поетичної творчости Василя Стуса до однієї категорії віршів, не конче найпитомеднішої йому, але ж за даних умов саме так здійснений вибір виявився необхідним. Добре, що тут зроблено й деякі вийнятки, бо до збірки суцільно неримованих віршів таки включено, з користю для загальної картини, три римовані репрезентації (теж у римованій редакції перекладів), між ними й відомий, міцний, емоційно наснажений вірш ,,Ярій, душе ярій, а не ридай" (пам'яті скрито вибитої злочинними органами КҐБ мисткині-патріотки Алли Горської).

Без уваги на неповний характер перекладної добірки Стусової творчости, зумовлений реченцевими й технічними перепонами, вивершений тут матеріял її дає проглядне уявлення тем і прикметного стилю небуденного поета, вилонюючи його самобутню, неповторну силюєту безстрашного національного борця, пристрасного суспільника-активіста, гуманного аж до альтруїзму співжиття міжнародної закріпаченої спільноти концтаборів, мислителя-Сковородинця й тонкого майстра доглибинного поетичного виразу. Духовий образ Василя Стуса, хай і в цій неповно закресленій характерологічній формі, доведений значною мірою до його особистого утотожнення.

Недостача місця в обмеженому типі цього рецензійного відзиву дозволяє лиш на коротку цитату (оригінальну та в англійському перекладі Ласовського) з одного, більшого розміром твору В. Стуса, поміщеного в обговорюваному виданні, під заг.", ,,Потоки" (ст. 108):

(в оригіналі):

...Скажи, пощо мені
подарував
цей світ, якому я
заприсягався
служить до скону? Нащо
передрік
ці болі самозречення в
хвилину,
коли я вже самим собою
став?...

(англійська версія):

... Please tell, why have you
made this world into
a gift for me, so that I
swore to serve it
faithfully until my dying day?
Why have you prophesied the
suffering
of self-denial in the moment
when I
became myself?...

Ярополк Ласовський, як перекладач, виявив ув обширному перекладному матеріялі видання складного слововжитку й багатогранного засягу замітне знання англійського мовостилю, що дозволило йому добирати можливо щокращі відповідники вербальних і синтактичних ідіомів у процесі перекладу з одної на іншу мову стільки відмінних від себе лінґвістичним запіллям і чуттєвою неспівмірністю обидвох мов. Труд його нелегкої праці над актуалізацією в англомовному світі поетичної творчости Василя Стуса має надійні завдатки доброго успіху цього, саме здісненого, вагомого в літературі міжнарод них зв'язків задуму.

Загальновідомий американський журнал ,,Тайм" з початком кожного року проголошує ,,людину року". Це звичайно є особа, яка винятково вславилася якимсь почином, ідеєю, або винаходом за минулий рік. Усі з цікавістю вичікували й цього року проголошення імени такої людини. Як же були здивовані, коли прочитали, що не особа, а наша Земля є Плянетою Року. Мусить бути вагома причина, чому ,,Тайм" хоче звернути світову увагу саме на нашу плянету, яка сама від себе не може хіба спричинити якусь контроверсію. Вона, як і завжди, служить своїм мешканцям багатством своєї землі, своїх вод і оточує своєю благодатною атмосферою.

Марія Храплива

ЗЕМЛЯ — ПЛЯНЕТА РОКУ

Але люди в ім'я й індустріялізації довели її до безприкладної загрози. Безоглядна складність модерного життя занечистила повітря, затруїла води та викидає з рівноваги балянс біологічних, фізичних і хемічних життєвих процесів. Розвій техніки приніс теж і злощасні консеквенції. Плянета Земля — це єдине місце для існування життя — стала предметом зловживання.

Одним із факторів, що спричинив всесвітню кризу є т. зв. тепличний ефект (,,greenhouse effect"), викликаний нагромадженням в атмосфері двоокису вуглецю, (CO_2) — випаром згоріння викопного палива (,,fossil fuel"): вугілля, нафтової ропи й дерева. Винайдення машин, спорудження фабрик, комунікаційні середники (поїзди, а згодом авта й літаки) викидають в повітря великі кількості двоокису вуглецю: за останній рік — одинадцять більйонів тонн! Безприкладний зріст насичення ним атмосфери збільшився до 340 частинок на один мільйон. Це викликає критичні кліматичні зміни, бо спричиняє отеплiння атмосфери. Брак дощів і посухи висушують широкі простори, нищать засіви, сухі ліси запалюються. Центральні смуги врожайної землі є загрожені з бігом часу стати пустинями. Знову же в північних окраїнах Европи зливні дощі заливають великі райони терену. Отеплiння океанів підносить позем їх води і викликує теж повільне потеплення льодовика у сфері північного бігуна. Ґурагани, потопи заливають низькі прибережжя, нищать житлові оселі, насичують землю сіллю й у висліді вона стає неужитком.

Може найбільше деструктивним фактом є палення пралісів, що відбувається тепер у Бразилії. Кожного року спалюють там 27 мільйонів дерев. З тим зникає безповоротно багато родів рослин і звірят. Випалена земля є позбавлена зелені так потрібної для абсорбування акумуляції індустріяльних випарів. Жахливі дими спричиняють ще більше занечищення атмосфери. Країни Третього світу, а також і Китай, стараються розвинути свою індустрію та масово вживають вугілля й дерева для палення. Найчастіше паливо — це природний газ і нуклеарна енерґія, як рушійна сила, яка на велику скалю є впроваджена у Франції. Населення, однак, протестує проти нуклеарних реакторів через можливість радіоактивного занечищення.

Вживання хемікалій т. зв. pesticides для нищення всіляких шкідників, комах та для збільшення врожаїв, має теж свою злу сторону під екологічним оглядом. Не менше шкідливим є, що крім CO_2 й інші гази, наприклад, сірчаний двоокис (SO_2), окиси азоту (NO) та хлоро-флюрокарбон, які з великою справністю атакують в атмосфері покрівлю озону (O_3). Озон охороняє землю перед нищівною радіяцією ультрафіолетових лучів сонця, які викликують шкірні ракові захворіння. Всі ті гази у злуці з краплинками води творять кислоти та з дощем опадають на землю, як т. зв. ,,acid rain", що знову же є шкідливе у своїх наслідках. Ці гази виходять в повітря з фабричних коминів, автомобілів та різного роду машин, що вживають викопне паливо. Побічні продукти індустрії у формі, часто токсичних, відходів і випарів затруюють землю, ріки, озера, вбивають усяке в них життя, а теж і океани та навіть продістаються до питної води.

Швидкий приріст населення, головно в країнах Третього світу, спричиняє голод. За минулий рік прибуло 45 мільйонів людей, головно з нерозвинених країн, до теперішніх 5 більйонів. Екологи обрахували, що за найближчих сорок літ число населення Землі подвоїться і перейде десять більйонів. Знову же у багатих країнах марнотратний і безоглядний спосіб життя продукує величезні маси всілякого сміття і залишок, що вже є навіть проблема, де його подіти. Навіть придатні до вжитку речі опиняються у смітті.

Наша Земля старається протидіяти всім тим атакам на її природу: океани абсорбують значну кількість двоокису вуглецю, рослини вживають його для фотосинтези, а людям у заміну дають побажаний кисень. Деяка кількість його всякає у ґрунт. Але постійного зросту занечищення вона сама не годна подолати. Всі ці важкі проблеми, пов'язані з індустріяльним і технічним ростом доторкають усього населення Землі та вимагають співдії усіх людей у всіх країнах. Треба великих зусиль, щоб зміни-

(Закінчення на стор. 4)

УКРАЇНСЬКА МОВА В РОДИНІ, В УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКВАХ, В УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВАХ, В УКРАЇНСЬКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ, — У ЧАС ПРИМУСОВОГО РОСІЙЩЕННЯ УКРАЇНИ НА НАС СПАДАЄ ОБОВ'ЯЗОК ЗБЕРЕЖЕННЯ ВЕЛИКОГО СКАРБУ НАРОДУ!

Зенон Городиський

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ІВАНА ФРАНКА У ЛЬВОВІ

II.

Вийшло розпорядження, щоб повернутися до праці. Покликано до праці старих урядовців університету, підходили поволі польські професори та студенти, щоб розвідати, коли почнеться вже академічний рік, бо і так пройшов вже цілий вересень та проходив жовтень. На радість всім появилася оповістка про скоре офіційне відкриття університету, і наша служба охорони будинку скінчилася.

Переіменування університету і відкриття академічного року

З появою оповістки про близьке відкриття університету і початок академічного року почалась підготова до великої паради, бож були поголоски, що назва університету буде змінена, що приїде багато професорів із східньої України. Хоч польських професорів і членів адміністрації покликали, та вони не знали на як довго і чи взагалі залишаться при університеті. Місцеві студенти поляки і жиди, зокрема студенти жиди, втікаючи зі західніх теренів, рішили улаштуватись на університеті чи інших вищих навчальних установах і таким чином забезпечити собі перебування у Львові. Це в той час було дуже важливе, бо навчання, гуртожиток і мінімальний прожиток студента були забезпечені державою. Українців студентів вищих років було мало, а кількости кандидатів на перший рік зі Львова і провінції ще не було зголошено, тож не відомо, скільки їх взагалі буде. Ширились різні поголоски відносно самої назви. Поляки говорили, що ім'я ,,Яна Казімєжа" — це стара традиційна назва і напевно її не будуть міняти; жиди, які всі дуже ,,полівіли", казали, що напевно присвоять ім'я Леніна, або якогось іншого видатного комуністичного діяча, наприклад, Карла Маркса, бо за студентським і професорським складом, а також викладовими мовами, як вони говорили, це буде дійсно інтернаціональний університет. Українці голосно говорили, що їх батьки боролись за університет і тому він повинен носити ім'я когось із ,,демократичних діячів Галичини".

Тим часом ішла підготова до великого академічного свята. Приїхав вже новоіменований чи, радше, призначений ректор і це було перше ,,відступлення від старих звичаїв" вибору ректора університетським сенатом, і це зразу зауважили польські і жидівські студенти. Ним був відомий професор української давньої історії у Київському університеті ім. Тараса Шевченка Михайло Марченко, дід Валеріяна Марченка, відомого дисидента, який помер в концентраційному таборі 7-го жовтня 1984 року, замучений КҐБ за гідну оборону прав і вольностей українського народу. Про важку і відповідальну його працю, як першого ректора я згадував дуже коротко давніше у спогаді при нагоді його зустрічі з о. ректором д-ром Йосипом Сліпим в 1939 році в приміщенні будинку Духовної Академії, а тепер я буду згадувати його корисну працю в розбудові Львівського університету за час його перебування в столиці Галичини.

Заступником ректора ,,по науковій частині" було призначено академіка проф. д-ра Кирила Студинського, відомого вченого, якого через його зв'язки і членство в Академії Наук УССР в Києві перед війною уважали ,,радянофілом". Поруч інших галицьких діячів згадати б тільки академіка проф. Михайла Возняка, Йосипа Стадника, сина Івана Франка — Петра Франка і сина Василя Стефаника — Семена Стефаника, які були вибрані депутатами до Верховної Ради Української Совєтської Соціялістичної Республіки, а відомого лікаря проф. Маріяна Панчишина і академіка проф. Кирила Студинського було вибрано у депутати до Верховної Ради СССР. Згадую про це, перескакуючи події, тому, що саме вони, як депутати до Верховної Ради СССР, а зокрема академік Проф. К. Студинський, дуже відважно заступалися за наших людей, коли їм кривду заподіяла совєтська влада. Він інтервенював у справі арештів чи заслань наших людей і не побоявся домагатися їх звільнення під час побачення із Сталіном, якого сам домігся. У Львові була відома його інтервенція в справі арештованих студентів і студенток 1-шої десятирічки, яка замінила колишню Державну Академічну Гімназію у Львові. Бюрове приміщення в університеті і кабінет Академії Наук, навіть його приватне мешкання, були місцем, куди заходило багато наших людей, що просили академіка Студинського допомоги в їх нещастях. Це були факти, яких не слід забувати, пригадуючи чи згадуючи діяльність покійного академіка проф. Кирила Студинського в час совєтської окупації західніх земель України. Велику ролю грала в той час також депутат до Верховної Ради СССР Ванда Василевська, дружина письменника Корнійчука. Тут мимоходом хочу згадати, що на всіх нас велике враження в той час і в тих умовинах робив фільм ,,Богдан Хмельницький", хоч мав він свої дуже наявні історичні промосковські фальшивки і недоліки. Автором його був письменник Корнійчук. Ми бачили постановки київського театру опери і балету та інших обласних театрів, які набагато перевищували довоєнні постановки польського оперного і драматичних театрів і це признавали любителі мистецтва жиди і поляки. Ці відвідини столичних і обласних мистецьких ансамблів були розрадою для нас, стужених за дійсним мистецтвом і добрими українськими виконавцями.

А тим часом після всіх парад прилучення західніх земель до УССР, штучно аранжованих вибухів радости і вдячности ,,радянській владі і особисто товаришеві Сталінові за звільнення від гніту польських панів", прийшов нарешті день перейменування університету і відкриття академічного року. В ,,авлі" університету зібралося багато студентів, професорів та гостей. За почесним чи президіяльним столом сидів окремо Михайло Марченко, його заступник академік проф. К. Студинський, проф. Василь Сімович, секретар парторганізації Кондратюк, секретар комсомолу Артюх, визначні гості з Києва, а між ними президент Академії Наук УССР академік Палладін, також високі чиновники Народного Комісаріяту Освіти (НКО). Святкові збори відкрив новопризначений ректор проф. М. Марченко, відчитавши постанову Верховної Ради УССР про присвоєння назви університету імені великого сина Галицької Землі Івана Франка. Ясно, що, як це принято в СССР, після прочитання всі встали і оплесками привітали цю постанову, але не було багато оплесків і зворушення в місцях, де сиділа колишня польська професура — і студенти поляки. Студенти утікачі жидівської національности оплескували ,,механічно", а разом із тим питали сусідів: ,,Кто то єст Іван Франко?"

Продовження буде.

ЗАКЛИК ХОРУ „ДУМКА"

У вересні цього року хор „Думка" відзначує 40-річчя свого існування враз із Українським Народним Союзом, який відзначує своє 95-річчя.

Щоб гідно відсвяткувати ці два ювілеї Управа хору звертається до всіх своїх колишніх членів, які з якої-небудь причини припинили свою діяльність в хорі, взяти активну участь у величавому концерті, що відбудеться в неділю, 17-го вересня цього року у репрезентативній залі Ейвері Фішер Голл в Лінкольн Центрі в Ню Йорку.

Проби хору відбуваються кожної п'ятниці о год. 7-ій вечора в приміщенні Українського Спортового Клюбу, 122 Друга авеню в Ню Йорку. Просимо приходити на проби, відкладаючи менше важні справи на інші дні. Участю в концерті дайте доказ, що справа дальшого існування хорової одиниці, яка перетривала довгих 40 літ і якої членом ви були, вам не байдужа.

До зустрічі на найближчій пробі хору!

Управа Хору „Думка"

Українці з Апопки взяли участь у міжнародному фестивалі

У суботу, 19-го листопада м. р. в містечку Юстис, Фльорида, відбулась міжнародна мистецька вистава, в якій брали участь українці. Український відділ був багатий і гарний. На трьох столах, накритих вишиваними обрусами, були розложені зразки нашого народного мистецтва: писанки, деревορізьба, кераміка та вишивки, що притягало глядачів. Поблизу цих столів була виставка присвячена 1000-літтю Християнства в Україні (англійською мовою), там вивішано 20 малюнків українських церков і пам'ятників: Собор св. Софії в Києві, Печерська Лавра, Пам'ятник Володимира Великого в Києві над Дніпром, Пам'ятник Т. Шевченкові в Каневі, Успенська Церква в селі Гошільниці, Войківщині й інші старинні церкви і пам'яткові будинки. Було виставлено також 10 таблиць з рисунками українських старинних дерев'яних і мурованих церков, дзвіниць і хат та старинних одягів України. Роздавали летючки з поясненнями і мапою України. Підготовили і опрацювали виставку українського мистецтва: Параскевія Потоцник, Марія Забитко, Анна Квасницька, Сара Ковальчук і Василь Фіцик. Виставка малюнків і рисунків артистичне виконання Степана Ковальчука. Українка Геніса Кален показувала писання писанок. Вранці був похід національних груп у народних строях перед мейором міста. Наша маленька група також брала участь у народних строях з прапорами. Всі згадані працівники — це члени Українського Народного Союзу, і, не зважаючи на похилий вік, віддали 12 годин праці того дня та багато більше праці перед виставкою і після неї. Дай, Боже, охоти до народної праці, якої так нам бракує, а треба для поширення правди і знання про нашу поневолену Україну. Спільно праця була б легшою та принесла б краще жниво.

Степан Ковальчук

Представництво і Об'єднання прихильників ДЦ УНР на бразилійській телевізії

Заходами секретарки преси Об'єднання Прихильників ДЦ УНР Лубіни Казнок і культурно-освітньої референтки Представництва ДЦ УНР Режіни Шпак Рубінець, 5-го листопада 1988 року від години 12:40 до 1-ої по полудні відбулася спеціяльна українська передача на ТВ ІГВАЗУ, канал 4, в програмі „Відкритий простір", яку провадить кожного дня відомий журналіст Карлос Маразі. Програми ці слухають численні слухачі. „Відкритий простір" — це високого рівня програма на теми соціяльні, культурні, політичні і наукові.

Варто зазначити, що Лубіна Казнок має високу освіту і весь час працювала в провінційних урядах у губернаторів у церемоніяльнім відділі. Тепер вона на емеритурі.

Отець Даниїл Козлінський, парох української католицької катедри святого Івана Хрестителя, говорив на теми релігійні, головно про 1000-ліття Хрищення Руси-України. Л. Казнок говорила на тему організаційну — влаштування великої виставки, присвяченої 1000-літтю у приміщенні Українського Релігійно-Культурного Центру „Полтава" від 6-го до 14-го листопада 1988 року. Д-р Михайло Рубінець, голова Представництва ДЦ УНР в екзилі, говорив на теми політичні.

На запитання, що може сказати д-р Рубінець про Уряд Української Народної Республіки в екзилі, він коротко пояснив, як український народ проголосив 22-січня 1918 р. незалежність Української Народної Республіки. Визнали незалежність України і її Уряд 42 держави.

Республіка Аргентина законом з дня 5-го лютого 1921 року визнала Уряд Української Народної Республіки вже на екзилі, а цього року знову віддала велику пошану українському народу. Аргентинський уряд видав закон число 442 з 2-го квітня 1988 р., підписаний президентом держави, д-ром Раулем Рікардо Альфонсіном, котрим проголошено, що аргентинська нація долучується до великої події святкувань 1000-ліття Хрищення України.

На закінчення вокальний ансамбль під керівництвом маестра Івана Вовка, директоркою якого є Режіна Шпак Рубінець, заспівав дві пісні: „Як славний наш Господь", муз. Д. Бортнянського, і „Херувимська", муз. Івана Вовка.

Керівник програми журналіст Карлос Маразі подякував всім учасникам програми, а головно вокальному ансамблю, що прикрасив всю програму, і хоч співав без фортепіяну, вив'язався так високоякісно, що заслужив на гучні оваційні оплески.

Програма ця мала великий відгомін не тільки в українській громаді, а, головно, в бразилійській. Зараз після програми Жайме Лернер, тоді ще кандидат на посадника міста Куритиби потелефонував до Лубіни Казнок, з якою добре знайомий в часів, коли він був дворазово посадником Куритиби, і сказав, що бачив нашу програму, яка дуже йому сподобалася, бо його батьки українці, і він любить українців, вони бо дуже завзяті. Якщо він вийде на посадника, багато допоможе українцям.

Зазначуємо, що 15 листопада були вибори і на десять кандидатів на посадника Жайме Лернер одержав 49,6% всіх голосів. Він вже є новим посадником міста Куритиби. Дай, Боже, щоб додержав своєї обіцянки.

Д-р Михайло Рубінець

Збірник „Рогатинська Земля" перед здачею до друку

У днях між 7 — 12-им листопада 1988 року редколегія нашого збірника відбула своє, вже четверте з черги, робоче засідання у повному складі. Це радше був тиждень праці, дуже інтенсивної й докладної, щоб використати якнайкраще дні, коли ми мали змогу зустрінутися всі в Ню Йорку. Засідання відбувалися в гостинному приміщенні Союзу Українок Америки при Другій авеню, де були під рукою: машинка, зіракс, телефон, а це справді уможливило ефективність праці.

Отже переглянено, вже втретє, всі готові статті, які вже майже на 80% вискладані й поправлені. Дістали ми деякі, дуже вартісні матеріяли, зовсім нові й несподівані. Тут стаття Василя Кривоуса про „Рідну Школу", матеріяли про Пласт в Рогатині, а теж, що найважливіше, шкільні звідомлення рогатинської гімназії від початку її існування. Ці звідомлення віднайшов при нагоді свого перебування д-р Олег Кудрик в бібліотеці Ягайлонського університету в Кракові. З огляду на велику джерельну вартість тих звідомлень, плянуємо помістити тиж їх частинно ще в першому томі. Деякі замовлені речі не будуть ще так скоро готові і їх прийдеться відкласти до другого тому. Але це навіть добре, бо сподіємося ще більше нових матеріялів, таких як довідки, спомини та дописи про місцевості ще дотепер не опрацьовані. Тим більше, що в деяких країнах обрано до місцевих комітетів рогатинців зовсім нових людей, тож треба з ними нав'язати нові контакти. Спеціяльно — це праця для Центрального Комітету, хоч і редколегія тим заторкнена. У деякій мірі спізнення в надсиланнях статтей зумовлене загальними громадськими подіями, як Тисячоліття чи V Конгрес СКВУ.

Можна ствердити, що матеріял до першого тому вже майже зібраний. Якісно стоїмо теж дуже добре. Є ще декілька ділянок не зовсім закінчених, як наприклад, етнографія, та над ними інтенсивно працюємо. Кожний день приносить багато нових відомостей і це ми стараємося використовувати.

Їздили ми знову до друкарні „Компютопринт" в Клифтоні, щоб на місці обговорити й устійнити вигляд обкладинки, розмір мап, скількість сторінок, індексування і інші, зв'язані вже зі самою технікою друку, справи. В суботу, 12-го листопада 1988 року, відбулися ще сходини членів Управи Центрального Комітету з членами редколегії. Голова комітету, а рівночасно координатор збірника, д-р О. Кудрик, звітував про загальні речі, такі як домовлення з Науковим Товариством ім. Шевченка, переговори з авторами статтей, індексування, нотатки про авторів, резюме в англійській мові і т.п. Головний редактор Уляна Любович говорила про пророблену редакторську і коректорську роботу та про об'єм збірника. Перший том буде мати яких 700 сторінок. Обкладинка для обох томів така сама. Фотографії, а їх маємо дуже багато, опрацьовує спеціяліст старих знимок мгр Гриців. Головний редактор висловила своє бажання віддати до друку готову книжку при кінці лютого 1989 року. Скоріший реченець не можливий з огляду на згадані вже святкування Тисячоліття і Конгрес. Ці святкування і зв'язані з ними громадські імпрези вимагають від всіх нас безпосередньої чи посередньої участи. Ще буде потрібно, щоб д-р Кудрик приїхав один чи два рази до Ню Йорку для остаточної перевірки книжки перед здачею до друку.

Степан Скробач взяв на себе виготовлення індексу. Марія Голод буде займатися викінченням чи редакцією присланих щойно статтей. На цих сходинах Управи Центрального Комітету прочитано теж звіт секретаря Володимира Мелька та звіт скарбника Ярослава Пастушенка. З'ясовано потребу скликати й урухомити Контрольну комісію, виготовити списки жертводавців, а спеціяльно меценатів (тобто жертводавців від 500 дол. вгору), зібрати дані про авторів статтей (їх маємо 68 осіб), як теж заохотити земляків до доповнення пожертв принаймні до 100 дол., уможливить одержати книжку вже безкоштовно.

Тому, що сподіємося мати готову книжку в червні 1989 року, запропоновано відбути в тому часі з'їзд рогатинців. Постановлено розвідати про можливість приміщення для нашого з'їзду. Цією справою мають відати члени Управи Центрального Комітету з Ню Йорку. Отже, дорогі земляки-рогатинці! Спішіть скласти ваші пожертви для запевнення якнайкращого закінчення нашого завдання. Пишіть про ваші місцевості, про дорогих вам осіб чи про важливі події, учасниками яких ви були. Поспішайте, щоб можна було вас ще включити до списку авторів, якщо не першого, то другого тому. Слідкуйте за повідомленням про стан друку збірника „Рогатинська Земля" та про дату з'їзду.

За інформаціями слід звертатись на адресу: V. Mellko, 4008 N. Frankiln St. Philadelphia, Pa. 19140, або: I. Padyk, Stockbridge Ave., Toronto, Ont. M8Z 4M6, Canada.

М.Г.

МІНІСТЕР ПРОМИСЛОВОСТИ й торгівлі Ізраїля Арієль Шарон обвинуватив членські держави Европейського економічного ринку, що вони „скапітулювали" перед Палестинською Визвольною Організацією і тим самим завдали удару Ізраїлеві. Він назвав тактику західньоевропейських держав „ударом по заприязненій державі" і підкреслив, що так як альянти при кінці Другої світової війни відмовились говорити з представниками Гітлера, бо з ворогом, мовляв, не може бути жадного діялогу, так і Ізраїль не буде ніколи вести переговорів з речниками ПВО.

ПІД ЧАС ЗАСЕКРЕЧЕНИХ переговорів між представниками Південної і Північної (комуністичної) Кореї обидві сторони договорились про зустріч президента Ро Де Ю з диктатором Кім Ір Сеном. Виглядає, — кажуть політичні спостерігачі, — що переговори на „вершинах" між керівниками обидвох частин Кореї відбудуться ще в цьому році.

10-го лютого 1989 р. о год. 9-ій ранку
в церкві св. Івана Хрестителя в Гантері, Н. Й.
буде відправлено

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п.

Ігоря Старосольського

та за Його Батьків

бл. п.

Дарію і Володимира Старосольських

ЗГАДАЙТЕ ЇХ У МОЛИТВАХ.

РОДИНА

В П'ЯТУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашого Найдорожчого БАТЬКА і ДІДУСЯ

бл. п. д-ра

Антона Жуковського

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

буде відслужена

в середу, 8-го лютого 1989 р. о год. 9-ій рано
в церкві св. Йосафата в Воррен, Миш.

Про молитви за спокій душі Покійного просять:
дочка — РЕНАТА ГОРОДИСЬКА з чоловіком д-ром ОРЕСТОМ
внуки — СОНЯ, МИРОН і ЛІЛЯ

•

На Фонд Оборони Людських Прав в Україні жертвує
Р. Городиська з родиною $200 00

КУРІННА СТАРШИНА 10-го Куреня Українських Пластунів Сеніорів „ЧОРНОМОРЦІ"

ділиться сумною вісткою з членами Куреня, з пластовим товариством і громадянством,
що 25-го січня 1989 р. помер в Аделяйді, Австралія

сл. п. пластун сен. керівництва

Роман Олесницький — „Ролес"

провідник тайного Пластового Центру за часів німецької окупації Галичини, воїн 1-ої Дивізії УНА, основник Пласту і Чорноморців в Австралії, провідний діяч наукових і громадських організацій: НТШ, ЕУ, УВУ, КОДУС і Союзу Українських Організацій Австралії.

•

Висловлюємо співчуття вдові п-ні Лідії, синам Андрієві, Юрію, Романові, Степанові і Михайлові з родинами.

Посадник Гамилтону видав проклямацію Дня Незалежности

Посадник Гамилтону, Н. Дж., Джек Рафферті стрінувся із українською громадою у п'ятницю, 20-го січня ц.р., і підписав проклямацію з нагоди 71-ої річниці державности і 70-ої річниці соборности України. В проклямації згадано також такі річниці в 1989 році: 175-річчя народження Тараса Шевченка, 50-річчя проголошення Карпатської Украни, 60-річчя Організації Українських Націоналістів і 30-ліття вбивства Степана Бандери.

Ялинка в Ричмонді

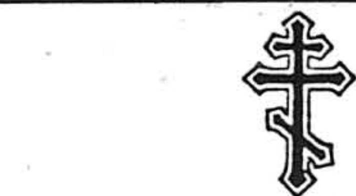
Ричмонд, Ва. — Кожного року УНСоюз та Українсько-Американська Культурна Асоціяція влаштовують традиційну різдвяну Ялинку в приміщеннях Музею науки стейту Вірджінія. Крім українців брали участь і інші національності, було понад 20 ялинок (з різному стилі), згідно з традиціями кожної нації.

Також показано українські писанки, вишивки, була приготовлена традиційна українська страва до Різдвяних Свят. Відвідати ялинку можна було на протязі трьох тижнів, від 26-го листопада до 18-го грудня м.р. Багато людей різних націй та різного віку мали можливість побачити красиві та чудово декоровані ялинки. Той хто бачив ці ялинки, виходячи з Музею науки буде довгий час згадувати величаве свято Різдва Христового та пригадувати українську колядку, як ми колядували коли ще були дітьми („Нова радість стала").

Присутній

ХВОРОБА АІДС вкорінюється глибоко в еспаномовних та негритянських ґетто великих міст Америки, руйнуючи цілі родини і громади, що вже й так дуже терплять від різних соціяльних злиднів: АІДС, який раніше утотожнювалось майже виключно з проституцією та гомосексуалізмом, тепер чим раз більше вдаряє по бідному еспаномовному та негритянському населенні країни, зокрема наркоманах їхніх товаришах та немовлятах. Найбільше наявною ця справа виказується в Нюарку, де місцеві, стейтові та федеральні аґенції стараються всіма можливими заходами цьому запобігти, бо факти вказують на застрашаючу статистику, що в минулому році, базуючись на проведених дослідах прібок крови, одно з 23-ох новонароджених немовлят є заражене вірусом хвороби АІДС.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ СССР Едуард А. Шеварднадже закінчивши успішно розмови з представниками Китайської Народної Республіки, зокрема із сеньйором китайської політики Денґ Шіаопінгом, договорився з ним про зустріч на вершинах між Міхаїлом Ґорбачовим, генеральним секретарем ЦК КПСС і головою Президії Верховної Ради СССР й китайськими лідерами, яка мала б відбутися в травні цього року. Тепер він веде переговори з представниками уряду Пакістану, зокрема новим прем'єр-міністром Беназір Бгутто у справі потепління відносин між тією країною і СССР та невтручанням Пакістану до внутрішніх справ Афганістану. Політичні спостерігачі не виключають зустрічі Шеварднадзе з представниками муджагедінів.

Ділимося з українським громадянством сумною вісткою, що в суботу, 4-го лютого 1989 р. в місті Трентоні, Н. Дж. перестало битися серце

бл. п.

Олександри Сенько з роду Білаш

Покійна закінчила Полтавський Педагогічний Інститут і працювала науковим працівником при ньому та була учителькою середніх шкіл на Україні.

В Америці Покійна Олександра із своїм чоловіком бл. п. проф. Іваном Сеньком заснували Рідну Школу в Трентоні, де Вона працювала до відходу на пенсію. Була також ініціятором і організатором Філії Юного ОДУМ-у в Трентоні, де була вона мистецьким керівником.

Залишила у глибокому смутку:
сина — ПЕТРА з дружиною ЛІДОЮ
дочку — АНАСТАЗІЮ з чоловіком ЛЕОНІДОМ ПАВЛЮКОМ в Канаді
внуків — ІГОРЯ і ЮРІЯ
племінницю — НАТАЛІЮ з чоловіком ЮРІЄМ СТЕНГАЧ

ПАНАХИДА відбудеться в неділю, 12-го лютого 1989 р. о год. 5-ій веч. в похоронному заведенні Кошика, 990 S Broad Street, Trenton, N.J.

ПОХОРОН відбудеться в понеділок, 13-го лютого 1989 року на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. о год. 11:30 ранку.

Хай Американська земля буде Їй легкою.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Прибита горем РОДИНА

Науковий симпозіюм, присвячений творчості Лесі Українки

В днях 8-10-го листопада м.р. відбувся у Мюнхені Науковий симпозіюм на тему „Леся Українка і західньоевропейська література", в якому взяли участь відомі літературознавці (в тому числі не тільки славісти), що цікавляться сюжетним прониканням і літературними течіями у світовій літературі. Симпозіюм підготовив відомий науковець і літературознавець проф. Ю. Бойко-Блохин і в ньому взяли участь наші й німецькі науковці.

Програма симпозіюму розподілена була на три сесії, які відбувалися вечорами впродовж трьох днів і провадилися німецькою мовою.

Симпозіюм відкрив у понеділок, 8-го листопада, діючий ректор (тепер президент) Мюнхенського Максиміліянського університету проф. В. Штайнманн у теперішній просторій залі сенату. У своєму привітальному слові проф. В. Штайнманн привітав проф. Ю. Бойка, професорів-прелеґентів і учасників (около 90 осіб, у тому третина українців), а серед них проф. Б. Т. Цюцюру, ректора УВУ, і проф. В. Янева. Ректор наголосив велике значення симпозіюму, присвяченого літературній творчості Лесі Українки, — відомої української поетеси, 75-ліття смерті якої вшановують учасники симпозіюму цією науковою сесією.

Симпозіюм започаткував коротким вступним словом організатор проф. Ю. Бойко. Він згадав про ціль цього наукового симпозіюму, що його завданням було представити літературну творчість Лесі Українки у її правдивій духовній величі, особливо її драматичну творчість, що тематикою сягає вершин світової літератури, але яка, на жаль, через мовні труднощі мало відома західньоевропейським літературознавцям, щоб тим гідно вшанувати 75-ліття її відходу у вічність.

Учасників симпозіюму привітав від УВАН-у в ЗСА проф. О. Біланюк, що побував у Мюнхені в Інституті ядерної фізики з науковою відпусткою.

Дуже влучну характеристику нашого духовного відродження начеркнув проф. Г. Ґляссль у своїй доповіді „Духовно перероджуюча ситуація в Україні на переломі останнього століття", в якій він дав влучний огляд українських партій і насвітлив процес нашого національного відродження; він представив те підґрунтя, духовну основу, на якій формувався світогляд поетеси, та тодішню дійсність, що позначилося в її поетичній творчості, в її драматичних поемах і публіцистиці.

Доповідь проф. П. Одарченка (Вашінґтон), у відсутності автора, відчитав д-р Й. Гагн. У своєму рефераті „Ясні і темні сторінки у житті Лесі Українки" автор насвітлив життєвий шлях поетеси, звернув увагу на вплив на її світогляд її дядька М. Драгоманова, професора Софійського університету в Болгарії, на її всебічне вдосконалення і ознайомлення з клясичною літературою і дальший її духовний розвиток.

В кінцевій доповіді в цей день проф. Ф. Шольц (Мюнстер), відомий літературознавець, розглянув порівняльно „Леґенду про Трістана в її представленні Лесею Українкою", на підставі поеми „Ізольда білорука". Доповідач зобразив сюжетно цю леґенду і в інших творах, і тим представив її мандрівку у світовій літературі. Досі світове літературознавство цього твору Лесі Українки не розглядало.

Чергові сесії симпозіюму (у вівторок 9-го і в середу 10-го листопада) відбувалися у Нимфенбрузькому замку, у залі, що є під патронатом фундації К. Ф. Зіменса (Зіменсштіфтунґ). Розпочав сесію проф. Г. Роте (Бонн), відомий літературознавець. Тема його доповіді „Кассандра — драма Лесі Українки і її місце у світовій літературі". Він дав детальну аналізу цій драмі в поетичному і сюжетному аспекті, і при цьому розкрив її символіку — навів порівняльно її сюжетні варіянти у світовій літературі.

Реферат проф. І. Качуровського (Мюнхен) на тему „Ісус Христос і античний світ у творчості Лесі Українки", при відсутності автора, відчитала пані Шаллєр (дружина відомого славіста). Проф. І. Качуровський розглянув сюжетно і тематично поезії і драми поетеси, які відтворюють античні постатті і їхню духовність, та представив тим шлях до релігійної містики поетеси.

Проф. Ю. Бойко у доповіді на тему „Леся Українка і розвиток західньоевропейських літературних стилів", дав порівняльну аналізу поетичних стилів у творчості поетеси, зокрема її драм, та показав її шлях розвитку в напрямку злиття неоромантизму із неоклясицизмом.

Не прибув до Мюнхену, не одержавши урядового дозволу у Празі, проф. М. Неверли (Братислава), який зголосив доповідь на тему „Точки схожості у творчості Лесі Українки і Н. Ф. Гофманнсталь".)

Для порівняння поетичного звучання твору — в оригіналі і перекладі рецитацію поеми „Завжди терновий вінець" виконала з дикторським хистом Марта Гарасовська українською мовою, а паралельно мистецький текст німецькою мовою, у перекладі д-ра Й. Гагна, виконувала Бянка Ботева.

Свій реферат проф. Ю. Вертгаймер (Мюнхен) дещо обмежив і змінив тематику. Тема його доповіді була „Німецька література на переломі століття і Леся Українка", а він заторкнув Христологічні питання у творчості Лесі Українки, і несподівано для керівництва був доповідачем лівого напрямку.

Учасник симпозіюму проф. Яр. Рудницький (Монтреаль) розглянув „Драму Лесі Українки „Оргія" на тлі трагедії грецької культури під пануванням римської імперії". Він дав коротке резюме німецькою мовою, а доповідь говорив англійською. На тлі цієї драми доповідач розглянув актуальне питання культури в контактах, і в цьому випадку плянове нищення завойовниками чужої провідної верстви й культури, що й представила Леся Українка у своїй драмі.

Кінцеву сесію започаткував проф. А. Кіпа (Філядельфія), який дав порівняльну аналізу неоромантичних творів Ґ. Гауптмана і Лесі Українки, в тому драми „Лісова пісня". Він розглянув драми Гауптмана і виявилося, що Леся Українка не стояла під впливом цього видатного драматурга, а лише застосовувала і вдосконалювала образну і естетичну систему його поглядів.

Проф. М. Кукловський (Краків) у своїй доповіді дав потрясаючу аналізу сценічної драми Лесі Українки „У пущі".

Питання трагізму боротьби протилежних ідей духовности і питання зради розглянув доц. Й. Гагн (Мюнхен), у доповіді про поему Лесі Українки „На полі крови" в традиції драми про Юду, тобто на тлі теми про Юду Іскаріота у світовій літературі.

Паралельну рецитацію поеми Лесі Українки „Якби моє життя" виконала з дикторським хистом Ганя Щепко, у супроводі мистецького німецького перекладу д-ра Й. Гагна, який читала Бянка Ботева.

Кінцеву доповідь мав проф. Е. Ведель (Реґенсбурґ) на тему „Поезія Лесі Українки і її паралелі в европейській поезії". Як відомий літературознавець, проф. Е. Ведель розглянув паралельно стилі поезії Лесі Українки на тлі зразків західньоевропейської поезії і показав, що наша поетеса стояла на вершині европейської ліричної творчости свого часу.

Треба підкреслити, що завданням цього симпозіюму було показати, що Леся Українка зробила свій поетичний і естетичний вклад не лише в українську, але й у світову літературу і це завдання було виконане. Доповіді були на високому науковому рівні.

На закінчення симпозіюму прозвучала мелодія Штогаренка, присвячена поетесі.

Д-р Б. Кузь

Квітка на свіжу могилу скульптора Г. Крука

Рік 1947. Я вчилася в унрівському університеті на медичному факультеті. Це Арко Шупер намовив мого чоловіка вислати мене на студії до Мюнхену. „Де і коли ми мали таку можливість, — захоплено розповідає Арко, — де б за студії не треба платити, та ще дають дармовий харч і одіж? Треба лише розшукати помешкання". З мешканням пощастило. В Мюнхені чоловік розшукав своїх двох земляків Степана Масла і Ярослава Вілька.

Меткий і зарадний С. Масло знайшов мешкання. Вітальня у гостинних німців. С. Масло студіює архітектуру в унрівському університеті. Рисунок на архітектурі викладав Григорій Крук. Масло захоплений своїм професором. „Хочеш відвідати його студію?" — питає. По широких сходах піднімаємося на четвертий поверх масивної будівлі. Ательє Крука — це наче декорації до опери „Богема". Величезна висока кімната з височезними вікнами, зверненими до головної вулиці. Всі стіни обвішані скечами його праць та картинами його приятелів, особливо кидаються у вічі великі, прекрасні полотна Борачка.

Кругом велика кількість надпочатих та закінчених праць. Мистець працює над надгробним пам'ятником, що замовив один багатий американський старшина для свого малолітнього сина. Хлопчик стоїть у довгій нічній сорочинці, з піднесеними догори руками, в яких тримає голуба. Веселий, привітний рухливий маестро обводить свою робітню, розповідає про свої задуми, переплітаючи розмову жартами та приповідками. Візита закінчена. Я приголомшена цими ґрандіозними статуями, що такі повні життя як і їх творець. Як це можливо щось таке створити людині, щоб у тяжку брилу каменя вложити живу душу, а бронзові голови примусити говорити людським голосом. Чи ще колись доведеться побачити їх?

Рік 1970. Я з дочкою Ромою їду до Німеччини. Я маю переховати тлінні останки моєї мами, що спочиває в Німеччині від 1950 року. Тепер по 20 роках німці зносять могили, то ж треба її перенести. Ще з Америки пишу листа до маестра Крука, чи є якась можливість відвідати його і ще раз побувати в його робітні та придбати хоч одну із його праць, які я колись подивляла. Маестро відповів, що він дуже радо нас прийме та що він має багато праць до продажі. Мусимо приїхати перше до нього, бо за тиждень відкривається його виставка в Дубровніку, Югославія, тому пізніше не застанемо його вдома. Із Штутґарту автом вирушаємо в дорогу до Мюнхену. Мюнхен весь пораний, бо будують підземки. Німці готуються до Олімпіяди, рух автами в місті майже неможливий. Дзвонимо до маестра. Він приїжджає до нашого готелю і забирає нас до своєї студії. Та сама „Богема" завалена розпочатими і закінченими працями, повна вилитих з бронзи статуй різного розміру. Частує нас овочевими соками та вином. Розповідає про свої студії в Берліні, про професора, що вчив його в першу чергу ліпити ноги, бо це є підстава і опора кожної скульптури. За ширмою ніби маленька спальня: ліжко, ікона і фотокартка батька і матері, що як старосвітські ґазди твердо сидять на стільцях та спокійно і гордо дивляться вам у вічі. Такі його статуї: масивні, тверді, цупко тримаються землі, а якої виросли. Просить нас на вечерю. У баварському ресторані кишить людьми. Нам дають окремий столик, тут його всі знають. Огрядна кельнерка несе на одній руці тацу, наповнену літровими гальбами пива. Її рожеве, повне обличчя , спітніле від літньої горячі й праці, сіяє життям. Веселі граючі очі маестра слідкують за її руками. Чи це ваша моделька? — жартуємо. Справді, вона дуже нам нагадує всіх тих кремезних прачок та прибиральниць. „Та де там", відпекується маестро. Наступного дня ми знову в Крука. Хтось приніс йому картину Боровиковського і він хоче, щоб і ми побачили. „Чи ви думаєте,що це справді Боровиковський", питаємо? „Якщо ні, то добре підроблений", жартує чи говорить серйозно. Від картини відмовляємося, але купуємо шість речей Крука, які він вишле нам після виставки. На прощання він дарує скечі його праць, які ми веземо з собою як якісь святощі.

Доля хотіла, щоб мої діти жили протягом семи років у Мюнхені, тож кожного разу, як я відвідувала їх, я відвідувала також і маестра. Стан здоров'я гіршав, йшли роки, щось треба думати про спадщину.

Просив Київ щоб там зробив виставку, та він відмовився. „Не наша там влада, ще почекаємо трохи".

Востаннє чули ми про нього, коли були цього літа в Римі.Тяжко хворий маестро боровся з життям і за життя. Сумні це були для нас вістки.

І ось його не стало, але праці його, живі свідки великого таланту, нагадують про цю комплексну, талановиту людину. Як хочеться вірити, що колись Київ буде подивляти їх у окремому музеї, як і годиться для великого скульптора.

Д-р Валентина Савчук

Земля...

(Закінчення зі стор. 2)

ти спосіб, як людство господарить і як легковажно користується багатствами своєї кормительки. Треба обмежити марнотравство речей та енерґії (світла, пального і т. д.), перетворювати речі, які до того надаються, запровадити ефективне фільтрування випарів з фабричних коминів, будувати тами проти заливу океанами, засуджувати дерева й наводнювати пустирі та вживати засоби масової транспортації, де лиш це можливе. В Америці одна третя з усіх авт у світі, які спалюють пального найбільше від усіх інших народів. Треба не забувати, що потрібно було мільйонів літ, щоб це паливо створилося і, що раз видобуте, зменшує назавжди його запас у землі. Треба заперестати катастрофічне у своїх наслідках палення пралісів. Треба обмежити приріст населення, щоб можна було всіх виживити і треба навчитися, як на більшу скалю відсолювати морську воду.

Людина зі своїми надзвичайними здібностями й можливостями зуміє зробити багато змін на краще. Потрібний є відданий цій справі й сильний міжнародний провід, щоб направити її у доброму напрямі. Час на дію є тепер.

З ДНЯ НА ДЕНЬ ЧИМ раз більше розгоряється боротьба поміж законодавцями про те, чи підвищити їхні платні на 51 відсотків чи ні. У четвер, 2-го лютого, в Сенаті переважаючою більшістю голосів, 95 до5, переголосовано резолюцію анулювати законопроєкт про пропоновану підвишку для конґресменів та інших високопоставлених урядовців. В кожному разі ця справа набирає суперечностей, а з огляду на те, що Конституція забороняє знижувати платні федеральних суддів, то якщо ця поправка платень увійде в життя згідно з плянами 8-го лютого ц.р., а опісля буде відкинена для конґресменів чи знижена, то федеральні судді задержать свої підвишки конституційним правом.

НАТАЛІЯ МАКАРОВА, ЯКА після 18 років перебування на Заході поїхала з візитою до Совєтського Союзу, щоб там відвідати свою маму і знайомих, виступила в Ленінґрадському театрі опери і балету. Понад 1,800 осіб, які заповнили залю театру, привітали Макарову бурхливими оплесками. „Коли я вийшла на сцену і стрінулась з таким привітанням, мені заперло віддих", — заявила після імпрези Макарова кореспондентам. Того вечора її партнером в танці був Александер Сомрат. Н. Макарова думала, що вже ніколи не виступатиме на сцені Кіровського театру.

ПРЕДСТАВНИК ФЕДЕРАЛЬНОЇ прокуратури Західньої Німеччини Александер Прехтель повідомив, що під час веденого слідства проти колишнього американського військовика Клайда Лі Конрада виявилося, що він передав багато більше засекречених інформацій для комуністичної розвідки, як загально припускали на початку. Прехтель вважає, що передані інформації дуже пошкодили безпеці Заходу, зокрема Північно-Атлантійському Оборонному Союзові (НАТО). Конрад був заарештований органами безпеки в серпні минулого року. З огляду на його довгу шпигунську діяльність і характер шпигунства його можуть засудити на доживоття.

ВІДІЙШЛИ
● ВІД НАС ●

ВАСИЛЬ КОГУТ, член УНС Відд. 20-го в Дітройті, Миш., помер 1-го листопада 1988 року на 54-му році життя. Нар. 10-го квітня 1934 року в селі Маркопіль, Україна. Залишив у смутку дружину Дженевєфу. Похорон відбувся 5-го листопада 1988 року на цвинтарі Розленд Парк в Берклі, Миш.
Вічна Йому Пам'ять!

Д. Куропась, секр.

МАРІЯ МАКСИМОВИЧ ЛЕБЕДИН ПИЛАТ, член УНС Відд. 342-го Т-ва „Запорозька Січ" в Картерет, Н.Дж. померла 12-го серпня 1988 р. на 100-му році життя. Нар. 15-го червня 1888 року в Австрії. Членом УНС стала 1916 року. Залишила у смутку сестрінку Юлію Фрост. Похорон відбувся 13-го вересня 1988 р. на цвинтарі Св. Володимира в Джексон, Н.Дж.
Вічна Її Пам'ять!

Елізабет Погода, секр.

ПЕТРО ТКАЧУК, член УНС Відд. 157-го ім. Св. Арх. Михаїла в Чикаго, Ілл. помер 8-го грудня 1988 року на 70-му році життя. Народився 1919 року на україні. Членом УНС став 1951 року. Залишив у смутку дружину Софію, двох синів Петра мол. і Миколу з дружиною Вікторією, та дві внучки, Кристал і Нікі, а на Україні дві сестри Христину і Анну. Похорон відбувся 10-го грудня 1988 року на цвинтарі Св. Миколая в Чикаго, Ілл.
Вічна Йому Пам'ять!

Володимир Матичак, секр.

ВІЛЬГЕЛЬМІНА ЮРЧИШИН, член УНС Відд. 281-го ім. Тараса Шевченка в Байон, Н.Дж. померла 20-го грудня 1988 року на 68-му році життя. Нар. 1921 року в селі Корниківка, Україна. Членом УНС стала 1955 року. Залишила у смутку мужа Петра, дочку Анну Губерт і сина Петра. Похорон відбувся 23-го грудня 1988 року на цвинтарі Св. Хреста в Н. Арлінґтоні, Н.Дж.
Вічна Їй Пам'ять

Мирон Сірий, секр.

ВАСИЛЬ Ф. ВАҐНЕР, член УНС Відд. 130-го Б-ва Св. Володимира в Ню Йорку, Н.Й. помер 10-го грудня 1988 року на 92-му році життя. Нар. 1-го березня 1896 року в Австрії. Членом УНС став 1944 року. Залишив у смутку дружину Анастазію, сина Марсела, дочок Мері Енн Лотович і Елейн Кларк, 11 внуків і 11 правнуків. Похорон відбувся 12-го грудня 1988 року на цвинтарі Св. Бернарда в Рарітан, Н. Дж.
Вічна Йому Пам'ять!

Юрій Юрків, секр.

ОЛЬГА ГЕВРИК, член УНС Відд. 62-го Т-ва „Згода" у Філядельфії померла 5-го грудня 1988 року на 74-му році життя. Нар. 1915 року в Тустановичах, Зах. Україна. Членом УНС стала 1953 року. Залишила у смутку мужа Богдана, сина Тита з дружиною Софією, трьох внуків: Адріяна, Романа і Олексу, брата Теодора з родиною та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 8-го грудня 1988 року на цвинтарі Св. Андрія в Бавнд Бруку, Н.Дж.
Вічна Їй Пам'ять!

Вались Васильків, секр.